

Stockholms Kyrkomusikerförening 25 år.

Spridda drag ur föreningens historia.

Samlingen av huvudstadens kyrkomusiker till en förening skedde år 1901. Initiativet härtill togs av en utom Stockholm boende organist E. Ehlin från Heby, vilken vid ett sammanträde den 11 augusti nämnda år med åtskilliga av Stockholms organister och kantorer lyckades intressera de närvarande för en sammanslutning i likhet med vad som på flera ställen i landet stiftsvis skett. Kallelser utgingo till stadens organister och kantorer att sammanträda å Kungl. Teatern den 18 augusti för frågans vidare dryftande. Intresset för saken befanns vara mycket livligt. Flera av kårens medlemmar voro visserligen förhindrade att närvara vid sammanträdet, men många hade under hand uttalat sina sympatier för en förenings bildande. Till sammanträdet infunno sig organisterna förste hovkapellmästaren Conrad Nordqvist, musikdirektörerna A. W. Larsson, H. Pettersson och Alb. Lindström samt kantorererna J. Lindegren och H. Blomberg. Enhälligt betonades önskvärdheten av den ifrågasatta sammanslutningen, varefter »beslöts att, till såväl kyrkomusikens främjande som till häfdande af hufvudstadens organisters och kantorerers såväl konstnärligt-musikaliska som sociala och ekonomiska intressen, bilda en *organist- och kantorsförening för Stockholms stad.*» En interimsstyrelse valdes med Conrad Nordqvist såsom ordförande, H. Pettersson som v. ordf. och J. Lindegren som sekreterare. Samtidigt valdes tre ombud att representera föreningen vid det tre dagar senare, den 21 augusti, utlysta sammanträdet i Stockholm för bildandet av en allmän svensk organist- och kan-

torsförening, vilken också kom till stånd, och till vilken Stockholmskretsen från början anslöt sig och kom att tillhöra intill år 1922. Den nybildade Stockholmskretsens stadgar antogos definitivt på ett sammanträde den 6 oktober 1901 efter att vid ett sammanträde en vecka tidigare — den 29 september — hava varit föremål för en grundlig prövning. Stadgarnas första paragraf lyder sålunda: »Föreningens ändamål är att såsom en integrerande del af Sveriges allmänna organist- och kantorsförening 1) verka för en musikvetenskaplig utredning och belysning af till kyrkomusiken hörande viktigare frågor, särskildt sådana, som beröra koral- och motettgenren, samt dessas tidsenliga reform och allmännare tillgodogörande vid våra gudstjänster; 2) sträfvä för vinnande af en samdräktig god konstnärlig anda inom organist- och kantorskåren samt 3) söka åstadkomma förbättring af denna kårs ställning i allmänhet».

Föreningen grep sig genast an med arbetet för uppnåendet av det i punkt 1 i stadgarna angivna målet. Det var naturligtvis att förutse, hurusom en så energisk och kunnig koralforskare som Lindegren omedelbart efter föreningens konstituerande skulle väcka förslag om utgivandet av en ny koralbok och intensivt arbeta för förslaget genomförande. Koralboksfrågan var för övrigt i högsta grad aktuell genom den av Kyrkosångens vänner vid samma tid utgivna »Svensk koralbok i reviderad rytmisk form». En prövningskommitté inom föreningen tillsattes, och denna hade redan den 27 oktober sammanträde. Närvarande voro ledamöterna Nord-

qvist, Pettersson och Lindegren. I protokollet för sammanträdet skriver sekreteraren Lindegren, att »ehuru sammanträdet ansågs vara fåtaligt besökt, föredrogs af en af medlemmarne på begäran: *Utkast till plan för en restituerad svensk koralbok* samt bordlades». Det skulle leda allt för vitt att följa alla diskussioner, som i fortsättningen under årtal fördes i ärendet. Gent emot en kompakt majoritet av motsatt åsikt fasthöll Lindegren i hithörande fråga energiskt den ståndpunkt, som han tidigare förfäktat i sin åren 1881—82 utgivna »Tidning för kyrkomusik», och som han i koncentrerad form framställer i företalet till sin år 1905 utgivna koralbok. Kyrkosångsfrågan — koraler, motetter, vespergudstjänster m. m. — har under föreningens hela tillvaro intagit en dominerande plats i föreningsarbetet, icke minst under den senaste tiden.

Redan tidigt deltog föreningen jämväl i frågor, som berört och fortfarande beröra kårens mera materiella angelägenheter. Den 5 jan. 1902 beslöts på ett sammanträde, att föreningen skulle biträda den till K. Maj:t ingivna petitionen i den s. k. klockarefrågan. Så länge föreningen tillhörde den allmänna föreningen, behandlades givetvis alla från Centralstyrelsen utsända frågor. För sitt eget vidkommande har föreningen utom lönerregleringar utverkat bl. a. den förmånen, att kyrkomusikerna i Stockholm, ej blott organister utan även kantorer, numera i allmänhet tillsättas såsom ordinarie. Det är självfallet, att en innehavare av en dylik befattning kan med utsikt till någon framgång arbeta på kyrkomusikens förkovran endast, om han har den trygghetskänsla, som en ordinarie anställning kan giva. Det torde ej vara för mycket sagt, att det uppsving i

den kyrkomusikaliska verksamheten i huvudstaden, som onekligen ägt rum, till ej oväsentlig del har sin grund i de förbättrade anställningsförhållandena.

För en vidsträcktare krets av kyrkomusiker har föreningen varit i tillfälle att nedlägga arbete genom anordnandet av de allmänna organist- och kantorsmötena åren 1907 och 1912. Det sistnämnda mötet stod i samband med den, så vitt jag vet, första sommarkursen i vårt land för kyrkomusiker, även den anordnad av Stockholmskretsen. Ämnena vid nämnda kurs voro orgelspelning, orgelns konstruktion och historia, liturgisk altarsång och den lutherska kyrkans koralsång, den kyrkomusikaliska konstsången, skolsångsmetodik, akustik, harmonilära och dirigeringskonst. Intresset för kursen var synnerligen livligt, och bland såväl anordnare som deltagare var den meningen allmän, att dylika kurser även i fortsättningen borde komma till stånd. I Stockholm har emellertid på grund av de år 1914 inträdande svåra tidsförhållandena icke någon liknande kurs sedan dess kunnat åstadkommas, men idén har, som bekant, upptagits och realiserats inom vissa stift i vårt land.

Föreningens första medlemsförteckning, publicerad i Centralstyrelsens för Sveriges allm. org.- och kantorsfören. årsskrift för år 1902 (tryckt 1903), upptager 18 namn. I närvarande stund är antalet medlemmar 52, och det är glädjande att anteckna, hurusom organisterna och kantorerna i samtliga territoriella församlingars kyrkor och dessutom kårmedlemmarna i ett antal av andra till statskyrkan hörande kyrkor och kapell äro anslutna till föreningen. Arbetet inom föreningen präglas av kordialitet och sann kamratkänsla. Till arbetets fram-

gång torde den anordningen vara av viss vikt, att det stadgeenligt måste vara omväxling bland föreningens funktionärer. Styrelsen nyväljes vart tredje år, varvid sådan fördelning av posterna skall äga rum, att organister och kantorer omväxla: ena treårsperioden skall t. ex. ordföranden vara en organist och sekreteraren kantor, följande period är det tvärtom. Detta sätt att förnya styrelsen har hittills visat sig vara fördelaktigt. Genom detsamma avser man att undgå den »förbening», som lätt uppstår, då en funktionär, en gång vald, anser det vara en plikt att aldrig under sin livstid avgå från sin post. Styrelsen utgöres f. n. av kantorn i Engelbrektskyrkan *David Åhlén*, ordförande, organisten i

Kungsholms kyrka *Edvin Skarby*, v. ordförande, organisten i K. Hovförsamlingen *C. F. Hennerberg*, sekreterare, kantorn i Storkyrkan *Carl Lambère*, v. sekreterare, och kantorn i S:ta Maria kyrka *Hugo Lindqvist*, skattmästare. Till föreningens hedersledamöter ha kallats organisten i S:t Jakobs kyrka *Albert Lindström* och kantorn i Hedvig Eleonoræ kyrka *John Morén*. År 1911, då nya stadgar antogos, ändrade föreningen sitt namn till Stockholms kyrkomusikerförening. Under detta namn går den nu att fira föreningens tjugofemårsjubileum för att med hopp och förtröstan och livlig önskan om framgång i arbetet för det föresatta målet ingå i ett nytt kvartsekel. *C. F. Hennerberg.*

Det gregorianska arvet i Tidegården.

Huru ställde sig reformationens målsmän till tidegårdens gregorianska sång?

Olaus Petri synes hava haft ringa intresse för tidegården, och kanske han icke ogärna sett att den hade helt och hållet försvunnit¹. Ett typiskt uttryck för hans sätt att se på och bedöma tidegården föreligger i hans skrift »Om Guds ord och människors bud och stadgar» av år 1528. Där skriver han: »Teslikes är ock menniskios dicht och stadgar at man går pelagrims resor hijt och tijt, Så och läsa och siwnga siw kyrkiones tijdher som thet nw tilgåår medh Vigilies, Rosenekransar och annat sådana»².

Men också här måste han ge vika för den kärlek till det gamla gregorianska arvet, som fanns ute i bygderna.

Han har också själv gjort ett par försök att lämpa den efter svenskt tungomål. I 1536 års upplaga av psalmboken »Swenske songer eller wisor» har han sålunda upptagit två nya grupper psalmer. Om den första av dessa grupper skriver han i förordet: »Oc äre the fremst sätte som aff ålder haffua j kyrkionnes tijder på Latine brukade warit oc äre j sielffuom euangelij textenom så bescreffne som the her siungne warda»³. De åsyftade sångerna äro de tre nytestamentliga Cantica: Benedictus eller Sakarias lovsång (Luk. 1: 68—79), som tillhörde Laudes, Magnificat eller Marias lovsång (Luk. 1: 46—55), tillhörande Matutinen samt slutligen Nunc dimittis eller Simeons lovsång (Luk. 2: 29—32), brukad i Completoret. Hit må ock räknas »S. Am-

¹ Rodhe: Sv. gudstjänstliv, s. 205. ² Olaus Petri: Samlade skrifter I, s. 557.

³ Olaus Petri: o. a. a. II, s. 557.